

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Η μεταμόρφωση του Λευκίππου

Τίτλος:

«Αγόρι ή κορίτσι;»

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Αγόρι ή κορίτσι;

Δημιουργός

Μαρία Παναγιώτου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Νοέμβριος 2013

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Ενότητα 15^η: Η μεταμόρφωση του Λευκίππου

[Αντωνίνος Λιβεράλις, «Μεταμορφώσεων Συναγωγή» 17 (διασκευή)].

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα [Γυμνάσιο]

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Βιολογία

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Πληροφορική

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Ερευνητικές εργασίες – Project

Πολιτιστικά προγράμματα

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο / ιστοσελίδα τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ταυτότητα εκπαιδευτικού και προεργασία:

Ως προϋποθέσεις θεωρούνται η εξοικείωσή του με τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ και η ενδεχόμενη συνεργασία του με τον καθηγητή Πληροφορικής. Ο εκπαιδευτικός καθ' όλη τη διαδικασία είναι καθοδηγητής και αγωγός. Συμβουλεύει και παρεμβαίνει, για να λύσει απορίες και να προωθήσει τη συζήτηση και τη συνεργασία των ομάδων, ενθαρρύνει και επιβραβεύει κάθε προσπάθεια, συμβάλλοντας στην ομαλή διεξαγωγή της όλης δραστηριότητας.

Ταυτότητα μαθητών:

Απαραίτητες προϋποθέσεις αποτελούν η εξοικείωσή τους με την ομαδική εργασία, η ευχέρεια πλοήγησης στο διαδίκτυο και χρήσης λογισμικών για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων και παρουσιάσεων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Υλικοτεχνική υποδομή σχολικής μονάδας:

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με άξονα το κείμενο της 15ης Ενότητας του σχολικού εγχειριδίου, οι μαθητές καλούνται να προσεγγίσουν σταδιακά τη δομή, τα ήθη και τα έθιμα της αρχαίας κοινωνίας (ιδιαίτερα στην αρχαία Κρήτη και Αθήνα), προκειμένου να ανασυνθέσουν την εικόνα της και να διαπιστώσουν τη διαχρονική εξέλιξη του επίκαιρου ζητήματος της ανταγωνιστικής σχέσης των δύο φύλων και της ρατσιστικής αντιμετώπισης της γυναίκας μέσα στην ανδροκρατούμενη κοινωνία ως τις μέρες μας, ιδιαίτερα στις χώρες της Ανατολής. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις και σε κάθε μία συγκροτούνται διαφορετικές ομάδες μαθητών.

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες, αναζητούν πληροφορίες και οπτικό υλικό από ποικίλες πηγές (ελληνική και λατινική μυθολογία / λογοτεχνία / λαογραφία / βιολογία κ.ά.), με στόχο να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ισότητας και να καλλιεργήσουν τον σεβασμό και την ανεκτικότητα απέναντι στη διαφορετικότητα ως στάση ζωής.

Στην πρώτη φάση σχηματίζονται τέσσερις με πέντε ομάδες των τεσσάρων έως πέντε ατόμων και οι προτεινόμενες δραστηριότητες είναι κοινές για όλες τις ομάδες. Αφορούν τη γλωσσική εξομάλυνση, την ελεύθερη απόδοση και κατανόηση του αρχαίου κειμένου, καθώς και την εξοικείωση των μαθητών με τον αρχαίο ελληνικό λόγο μέσω της δραματοποίησης.

Στη δεύτερη φάση συγκροτούνται τέσσερις διαφορετικές ομάδες μαθητών με πέντε έως έξι μέλη. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει διαφορετική αποστολή και συλλέγει σχετικό πληροφοριακό υλικό, ώστε να εκπονήσει τις προτεινόμενες δραστηριότητες και να τις κοινοποιήσει με τρόπο ελκυστικό και κατανοητό στο ιστολόγιο της τάξης.

Οι δραστηριότητες της τρίτης φάσης εκπονούνται από δύο ομάδες μαθητών (αγόρια και κορίτσια) και φιλοδοξούν να καθοδηγήσουν τους μαθητές στη σταδιακή αυτογνωσία και βελτίωση της συμπεριφοράς τους απέναντι στον «άλλον, τον διαφορετικό», αφού τους παροτρύνουν να εκφράσουν την ταυτότητά τους και να συνειδητοποιήσουν τον εγκλωβισμό της σκέψης μας σε στερεότυπα και προκαταλήψεις, με τις οποίες γαλουχούμαστε ασυνείδητα από τους βασικούς φορείς κοινωνικοποίησης.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το παρόν σενάριο λειτουργεί συμπληρωματικά στη διδασκαλία [της 15^{ης} Ενότητας](#) του σχολικού εγχειριδίου, καθώς και στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 9-10](#) προτείνεται η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών να αποτελεί έναυσμα για καλλιέργεια κριτικής σκέψης και αυτοσυνείδησης των μαθητών. Μέσω της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης επιδιώκεται η διαμόρφωση πολιτών υπεύθυνων, με ελευθερία σκέψης και δημοκρατικά φρονήματα, με ευαισθησία για τα σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα, ικανών να οραματίζονται και να συνδιαμορφώνουν μια παγκόσμια κοινότητα, όπου πρωταγωνιστικό ρόλο θα έχουν οι ανθρωπιστικές αξίες.

Απαιτείται προσέγγιση σε ομάδες και ανάληψη ρόλων. Ακολουθείται η μέθοδος του σχεδιασμού με βάση την πολυτροπική θεωρία της επικοινωνίας και τους πολυγραμματισμούς (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001). Οι μαθητές συνεργαζόμενοι σε ομάδες «ανακαλύπτουν» το νόημα του κειμένου και γράφουν μια ελεύθερη απόδοσή του, την οποία στη συνέχεια αντιπαραβάλλουν με άλλες μεταφραστικές εκδοχές που τους δίνονται. Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και ανακαλύπτουν μόνοι τους τη γνώση διαβάζοντας και δημιουργώντας πολυτροπικά κείμενα. Ο ρόλος του διδάσκοντος κινείται στα όρια της υποβοηθούμενης ανακάλυψης σύμφωνα με την παιδαγωγική θεωρία της ζώνης

επικείμενης ανάπτυξης του μαθητή (Κοινωνικός εποικοδομισμός του Vygotsky). Κινούμαστε περισσότερο στον χώρο της αόρατης παιδαγωγικής πρακτικής, δίνοντας έμφαση στην πρωτοβουλία των μαθητών, στον διαφορετικό ρόλο του διδάσκοντος, στη μετάδοση της γνώσης και στις ασκήσεις (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012, 15-16).

Η διαθεματικότητα συνίσταται στη σύνδεση του συγκεκριμένου κειμένου με άλλα κείμενα της αρχαίας και νέας ελληνικής γραμματείας στα οποία προβάλλεται το ίδιο θεματικό μοτίβο. Επίσης, επιδιώκεται η σύνδεση παρελθόντος και παρόντος, μέσω της διερεύνησης της σχέσης των δύο φύλων διαχρονικά και της επιβίωσης στερεοτύπων για το «ασθενές φύλο» όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο, αλλά σε παγκόσμια κλίμακα.

Οι μαθητές ανακαλύπτουν πολιτιστικά στοιχεία (θεσμούς, ήθη και έθιμα, προκαταλήψεις και δεισιδαιμονίες) και με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο καταλήγουν στη διατύπωση προϋποθέσεων/συμπεριφορών για την εξασφάλιση της μεταξύ τους ισότητας. Συγχρόνως, η εντρύφησή τους σε σύγχρονες επιστημονικές έρευνες στον τομέα της γενετικής βοηθά να συνειδητοποιήσουν τους παράγοντες διαμόρφωσης του φύλου και να γνωρίσουν περιπτώσεις όπου συστήνεται επέμβαση αλλαγής φύλου (με όσο το δυνατόν πιο διακριτική προσέγγιση του θέματος), ώστε να καταδειχθεί η ανάγκη σεβασμού της ιδιαιτερότητας του άλλου.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να γνωρίσουν μέσω του συγκεκριμένου μεταχριστιανικού κειμένου που αφηγείται τη μυθική μεταμόρφωση του Λευκίππου, τα ιδιαίτερα κοινωνικά-πολιτισμικά χαρακτηριστικά του αρχαίου κόσμου, ώστε να διαμορφώσουν πιο σφαιρική εικόνα για αυτόν.

- Να διαπιστώσουν την ύπαρξη του μοτίβου της μεταμόρφωσης ανθρώπων σε ζώα ή φυτά στην αρχαία ελληνική μυθολογία και στη λατινική ποίηση.
- Να κατανοήσουν τη δράση και την εξέλιξη του μύθου και να εντοπίσουν λέξεις/φράσεις που εκφράζουν τα συναισθήματα των προσώπων, ώστε να διαπιστώσουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι, και ιδίως οι γυναίκες, αντιμετώπιζαν τα προβλήματα της οικογενειακής και συζυγικής ζωής στην αρχαιότητα.
- Να ανιχνεύσουν και να ερμηνεύσουν τη διαφορετική αντιμετώπιση των δύο φύλων στην αρχαία κοινωνία, προκειμένου να αντιληφθούν την ανδροκρατούμενη δομή της και την υποβαθμισμένη θέση της γυναίκας μέσα σε αυτήν.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η αμάθεια, η πρόληψη και η δεισιδαιμονία καθιστούν τον άνθρωπο έρμαιο και αντικείμενο εκμετάλλευσης κάθε πανούργου και επιτήδειου.
- Να διαπιστώσουν την επιβίωση παρόμοιας σεξιστικής αντιμετώπισης των γυναικών και σε μεταγενέστερες εποχές –μέσω του θεσμού της προίκας, της ιδιαίτερης προτίμησης για αρρενογονία, της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού ή της κακοποίησης τους– και να καταδείξουν τον διεθνή χαρακτήρα των παραπάνω κοινωνικών προβλημάτων, χωρίς να εγκλωβιστούν μόνο στον ελλαδικό χώρο.
- Να ανιχνεύσουν τους γενετικούς παράγοντες που καθορίζουν το φύλο του εμβρύου, τη διαφορά βιολογικού/κοινωνικού φύλου και περιπτώσεις χειρουργικών επεμβάσεων αλλαγής φύλου στους ιστορικούς και νεότερους χρόνους.
- Να διερευνήσουν μέσω των εμπειριών τους στερεότυπα που σχετίζονται με το φύλο, να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ισότητας και να προχωρήσουν σε άρση των στερεοτυπικών αντιλήψεων που ενδεχομένως υπάρχουν.

- Να μπορούν να ερμηνεύουν έννοιες συναφείς με τον ρατσισμό, όπως στερεοτυπικές αντιλήψεις / στερεότυπα / προκαταλήψεις / σεξισμός κ.ά.
- Να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη, να οικοδομήσουν τη γνώση μέσω της σύνθεσης και της οργάνωσης των πληροφοριών και τέλος να παραγάγουν διαφορετικά κειμενικά είδη.
- Να γνωρίσουν τον πολύσημο χαρακτήρα της εικόνας και του πολυτροπικού κειμένου και να εξοικειωθούν με την ομαδική εργασία δουλεύοντας σε ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης που ευνοούν την κριτική διερεύνηση.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να αναζητήσουν σημασίες λέξεων σε ηλεκτρονικά λεξικά και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με ομόρριζα / συνώνυμα / παράγωγά τους.
- Να συνειδητοποιήσουν την εξέλιξη της γλώσσας από την αρχαία στη νέα της μορφή.
- Να εκτιμήσουν τον ζωηρό αφηγηματικό λόγο του συγγραφέα και να προβαίνουν στην ελεύθερη απόδοση του αρχαίου κειμένου στη Νεοελληνική, διαμορφώνοντας το ύφος του κειμένου ανάλογα με την περίσταση της επικοινωνίας.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της κατά κώλα μετάφρασης του αρχαίου κειμένου, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ.

Γραμματισμοί

Κλασικός Γραμματισμός

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να εξοικειωθούν με τον τρόπο μεταφραστικής απόδοσης ενός αρχαίου κειμένου.

Νέοι Γραμματισμοί / Κριτικός Γραμματισμός

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να αξιοποιούν με δημιουργικό τρόπο τα εργαλεία των ΤΠΕ, με στόχο την ανάδειξη κριτικού προβληματισμού κατά τη συλλογή πληροφοριών από ψηφιακούς πόρους και τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.
- Να αντιληφθούν τους πολλαπλούς τρόπους προσέγγισης ενός αρχαίου κειμένου.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών, με κλειστά και ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης, λογισμικά και εκπαιδευτικές εφαρμογές και να συνειδητοποιήσουν τα όριά τους.
- Να ασκηθούν στη συνεργατική παραγωγή λόγου χρησιμοποιώντας ποικίλα λογισμικά και εφαρμογές (Word, PowerPoint, [Tagxedo](#)) και να αναγνωρίζουν τη ρευστότητα του ψηφιακού κειμένου.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες οργάνωσης, ταξινόμησης και μετάδοσης πληροφοριών στους άλλους με τρόπο ελκυστικό και κατανοητό μέσω παρουσιάσεων / ταινιών / κόμικς.
- Να αντιληφθούν την αξία της εικόνας ως μέσου ενίσχυσης της πειθούς.

Διδακτικές πρακτικές

Η παρούσα πρόταση διδασκαλίας αποσκοπεί στην *ολιστική προσέγγιση της γνώσης* και έχει ως στόχους οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στην ομαδική εργασία δουλεύοντας σε περιβάλλοντα μάθησης που ευνοούν την κριτική διερεύνηση.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες επικοινωνιακής συνεργασίας, καθώς οι προτεινόμενες δραστηριότητες είναι ομαδικές.
- Να αναπτύξουν, παράλληλα με τις αναγνωστικές τους ικανότητες, οπτικές και αντιληπτικές ικανότητες, καθώς και αισθητικά κριτήρια μέσω της συνανάγνωσης κειμένων και εικόνων.
- Να σκέφτονται κριτικά και συνδυαστικά, διασταυρώνοντας πληροφορίες και μηνύματα που λαμβάνουν από αρχαία κείμενα, λογοτεχνικά / εικαστικά έργα,

επιστημονικά / δημοσιογραφικά άρθρα κ.ά. στον βαθμό που αυτό είναι δυνατόν να γίνει.

- Να οργανώσουν το υλικό τους και να το παρουσιάζουν με τρόπο ελκυστικό και κατανοητό στους άλλους (προφορική εισήγηση / γραπτή παρουσίαση).
- Να καλλιεργηθεί η πρωτοβουλία και η αυτενέργεια των μαθητών μέσω της εμπλοκής τους στη βιωματική προσέγγιση της γνώσης και να εκφράσουν τις ταυτότητές τους.
- Να αναπτύξουν υγιή κριτήρια εποικοδομητικής αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Οι διαφορετικές συμπεριφορές αγοριών και κοριτσιών μέσα στον σχολικό χώρο, τα πικρόχολα σχόλιά τους για το αντίθετο φύλο, καθώς και κάποιες εκδηλώσεις ρατσιστικής συμπεριφοράς απέναντι σε ιδιαιτερότητες των συμμαθητών τους αποτέλεσαν αφορμή για μια πολυδιάστατη προσέγγιση [της 15^{ης} Ενότητας](#) της ΑΕΓ της Α΄ Γυμνασίου. Φιλοδοξία της παρούσας πρότασης είναι να βιώσουν ένα «διαφορετικό» μάθημα, εισάγοντας την οπτική του φύλου στην επεξεργασία και τη διδασκαλία του αρχαίου κειμένου, προκειμένου να γίνει πιο ελκυστικό και ενδιαφέρον στον βαθμό που θα συνδέεται και με τη σύγχρονη ζωή και θα συμβαδίζει με τις ανάγκες του σημερινού νέου ανθρώπου.

Συγχρόνως, η συγκεκριμένη ενότητα πραγματεύεται το διαχρονικό και παγκόσμιο κοινωνικό ζήτημα της σχέσης των δύο φύλων, της ρατσιστικής αντιμετώπισης της γυναίκας λόγω στερεοτυπικών αντιλήψεων, ιδιαίτερα σε λαούς της Ανατολής, που διεγείρουν την περιέργεια των μαθητών και προκαλούν τον αποτροπιασμό τους κάθε φορά που προβάλλονται στα ΜΜΕ.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το παρόν σενάριο εκπονήθηκε με άξονα το αρχαίο κείμενο της [Ενότητας 15](#), το οποίο εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στην Α΄ Γυμνασίου. Στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση γίνεται επέκταση της διδασκαλίας και αφιερώνονται επιπλέον ώρες σε σχέση με τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Συμφωνεί με τους στόχους του [ΔΕΠΠΣ](#) για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών από το πρωτότυπο στην Α΄ Γυμνασίου, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 9-10, 83-85](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο πλαίσιο του σεναρίου οι ΤΠΕ τίθενται στη διάθεση των μαθητών με στόχο την αφύπνιση του συναισθήματος και της καλλιτεχνικής τους ευαισθησίας και την ενίσχυση της δημιουργικότητά τους. Οι μαθητές επισκέπτονται ανοιχτά ψηφιακά περιβάλλοντα (ηλεκτρονικά λεξικά / ιστοσελίδες) που ενισχύουν την ουσιαστική διερεύνηση στο διαδίκτυο και συγχρόνως τους βοηθούν να συνειδητοποιήσουν τα «όριά τους», ότι απαιτείται και ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο, για να συγκεντρώσουν το απαραίτητο υλικό για τις εργασίες τους.

Παράλληλα, βλέπουν φωτογραφίες και διασκευές από τηλεοπτικές σειρές, ακούν ηχητικά ντοκουμέντα, τα συγκρίνουν μεταξύ τους και εξάγουν την πληροφορία επαγωγικά (*οπτικοακουστικός γραμματισμός*). Επιπλέον, χρησιμοποιούν τα έγγραφα Google και τις δυνατότητες που παρέχουν για από κοινού επεξεργασία και συνδιαμόρφωση.

Τέλος, αξιοποιούν λογισμικά της επιλογής τους για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (Word, PowerPoint, [Movie Maker](#) κ.ά.), συνεργάζονται και αλληλεπιδρούν κατά τη συλλογή, τον σχολιασμό και την τελική διαμόρφωση των εργασιών τους, ανάλογα με την προσωπική τους επιλογή, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους και τέλος τις αναρτούν στο ιστολόγιο της τάξης. Επομένως, αναπτύσσουν γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου, εξοικειώνονται με τον χειρισμό του ηλεκτρονικού υπολογιστή και τη χρήση νέων λογισμικών.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 15: [Η μεταμόρφωση του Λευκίππου](#)

Βιβλίο Εκπαιδευτικού

Βιολογία Γ΄ Γυμνασίου – Κεφ. 5: Διατήρηση και συνέχεια της ζωής. 5.1. [Το γενετικό υλικό οργανώνεται σε χρωμοσώματα](#)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Γενική Γραμματεία – Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας: [«Εγώ ρατσιστής:»](#). 1998. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Από το ψηφιακό σχολικό βιβλίο της Έκφρασης – Έκθεσης Β΄ Λυκείου, Κεφάλαιο «Βιογραφικά Είδη», [Θέματα για συζήτηση και έκφραση - έκθεση](#) (σχετικά με τον χαρακτηρισμό ατόμου, τις στερεότυπες αντιλήψεις, τον φυλετικό και κοινωνικό ρατσισμό), 1^η Δραστηριότητα από το Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: [«Προκαταλήψεις - Ρατσισμός»](#). Πρόκειται για έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς και τους νέους και επιχειρεί μέσω κόμικς και ντοκουμέντων να παρακινήσει σε προβληματισμό και συζήτηση σχετικά με το φαινόμενο του ρατσισμού. [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο]. Βλ., επίσης, και [εδώ](#) [πηγή: EUBookShop – Οι εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης].

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Λυκείου: [Αλ. Παπαδιαμάντης, «Η Φόνισσα»](#).

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Καρκαβίτσας, Α. [Ο ζητιάνος](#). 2006. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα/ «Τα Νέα» [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού]

Προλήψεις στην Ελλάδα: [«Προλήψεις σχετικές με τη γέννηση και τη βάπτισμα - Εγκυμοσύνη»](#). Από το βιβλίο του Μπούτουρα, Αθ. *Προλήψεις του Ελληνικού λαού*

και ερμηνεία αυτών. 2006 [1931. Αθήνα: Ελευθερουδάκης]. Μτφρ. Φιλολογική Ομάδα του Κάκτου. Αθήνα: Κάκτος [πηγή: “e-ιστορία”].

Τσοκαλίδου, Ρ. 2001. [«Γλώσσα και φύλο»](#). Στο *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός*, επιμ. Α. _ Φ. Χρηστίδης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα - Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

[«Η φόνευση των γυναικών λόγω μη ικανοποιητικής προίκας»](#) (διάρκειας 5'05''). 2008. Πρόκειται για την εκπομπή “Dowry demands ‘killing’ Bengali women” με ανταπόκριση του δημοσιογράφου του Al Jazeera English Tony Birtley [πηγή: YouTube].

«Η Φόνισσα», 1993 [[Επεισόδιο 1ο](#) (διάρκειας 28'33''), [Επεισόδιο 2ο](#) (διάρκειας 28'12''), [Επεισόδιο 3ο](#) (διάρκειας 29'08'')]. Πρόκειται για σειρά τριών επεισοδίων της ΕΤ1, σκηνοθεσία: Άγγελος Κοβότσος, σενάριο: Βάσω Χεκίμογλου, μουσική σύνθεση: Γιώργος Παπαδάκης, παραγωγή: Νίκος Πιλάβιος [πηγή: YouTube]. Εναλλακτικά, βλ. και [εδώ](#) [πηγή: Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ].

[METAMORPHOSIS TITIAN 2012](#) (διάρκειας 3'35'') National Gallery of London & Royal Ballet. Πρόκειται για το τρέιλερ της συνεργασίας διαφόρων καλλιτεχνών υπό την αιγίδα της Εθνικής Πινακοθήκης του Λονδίνου και του Βασιλικού Μπαλέτου, το οποίο βασίζεται στην αναπαράσταση του μύθου της Άρτεμης και του Ακταίωνα. Η καλλιτεχνική συνεργασία αφορμάται από τρεις πίνακες του Τισιανού σχετικούς με την Άρτεμη και τον Ακταίωνα, τους οποίους εμπνεύστηκε ο ζωγράφος από τις «Μεταμορφώσεις» του Οβιδίου [πηγή: YouTube].

Τραγούδια / Ηχητικά αποσπάσματα

[«Αντρονίκη»](#) (διάρκεια: 4'20''). Παραδοσιακό κυπριακό τραγούδι. Εκτέλεση: Μάρθα Φριντζήλα, από το CD «2 Νύχτες στα Μέγαρα» - Ζωντανή Ηχογράφιση στο Αίθριο των Μουσών του Μεγάλου Μουσικής, Μικρός Ήρωας, 2009 [πηγή: YouTube].

[«Imagine»](#) (διάρκεια: 3'01''). Στίχοι - μουσική: John Lennon, παραγωγοί: John Lennon, Yoko Ono, Phil Spector, από τον δίσκο “Imagine”, Apple, 1971.

[«Κορίτσι πράμα...»](#) (διάρκεια: 4'18''). Στίχοι - μουσική: Φοίβος, εκτέλεση: Δέσποινα Βανδή, από το CD «C' est la vie», Spicy, 2010 [πηγή: YouTube].

[«Μια μέρα μιας Μαίρης»](#) (διάρκεια: 3'56''). Στίχοι - μουσική: Λουκιανός Κηλαηδόνης, εκτέλεση: Αφροδίτη Μάνου, από τον δίσκο «Χαμηλή πτήση», Lyra, 1982.

Φωτογραφίες / Εικόνες

[Google Images](#) [Υπηρεσία αναζήτησης εικόνων]:

-[Εικόνες από την ελληνική μυθολογία](#)

-[Εικόνες με γυναίκες στην αρχαιότητα](#)

[«Η Φόνισσα»](#). Από την ομώνυμη ταινία του 1974, βασισμένη στη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη. Σκηνοθεσία: Κώστας Φέρρης, διασκευή σεναρίου: Κώστας Φέρρης - Δήμος Θεός, μουσική: Σταύρος Λογαρίδης, Σκηνογραφία – ενδυματολογία: Τάσος Ζωγράφος, αφήγηση: Μάνος Κατράκης, παραγωγή: Σεμέλη Φιλμς [πηγή: Ταινιοθήκη της Ελλάδος – Μουσείο Κινηματογράφου].

Jean – Louis Ducis, [«Ορφέας και Ευρυδίκη»](#), 1825, λάδι σε καμβά, Ιδιωτική συλλογή [πηγή: Wiki Lettres Antiques - France]

Καρκαβίτσας, Α. «Ο Ζητιάνος» (έκδοση για παιδιά). 1999. Αθήνα: Αύρα: [Εξώφυλλο της έκδοσης](#) [πηγή: Εκδόσεις «Αύρα»].

Κόμικς από την έκδοση της Ευρωπαϊκή Επιτροπής – Γενικής Γραμματείας – Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας: [«Εγώ ρατισστής»](#). 1998. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία

Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο]. Βλ., επίσης, και [εδώ](#) [πηγή: EUBookShop – Οι εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης].

[Σεξιστική διαφήμιση ανδρικού παντελονιού](#) [πηγή: “The Bored Panda”]

Ιστοσελίδες

Αλαχιώτης, Σ. Ν. [«Πώς το έμβryo γίνεται κορίτσι ή αγόρι»](#), εφημ. «Το Βήμα» 03/11/1996.

Αντωνάκος, Α. [«Η πρώτη εγχείρηση αλλαγής φύλου στον κόσμο»](#), περ. «Ελληνόραμα», τεύχος 47, Φεβρουάριος 2008. [Ιστολόγιο του Δ. Συμεωνίδη].

Αρχαία Α΄ Γυμνασίου: Ενότητα 15 - [Η μεταμόρφωση του Λευκίππου](#) [πηγή: «Ηλεκτρονική Διδασκαλία» - Ιστολόγιο του Α. Ζυμβραγάκη]

Γιαννούκος, Γ. [«Ο κύκλος της ζωής στη Στενή»](#) [πηγή: «Τα νέα της Μεσσαπίας»].

Γκιρτζή, Μ. [«Γαμήλια έθιμα της αρχαιότητας και η θέση της γυναίκας στο γάμο»](#), περ. «Αρχαιολογία & Τέχνες», τεύχος 109, Δεκέμβριος 2008 [πηγή: Αργολική Αρχαική Βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού]. Εναλλακτικά, βλ. και [εδώ](#) [πηγή: περιοδικό «Αρχαιολογία & Τέχνες»].

[ComicStripCreator](#) [Ελεύθερο λογισμικό σχεδιασμού κινουμένων σχεδίων].

Δαμιανός, Γ. [«Οι “ορκισμένες” παρθένες της Αλβανίας, που υποδύονται τους άνδρες»](#) [πηγή: «24 γράμματα» - Εβδομαδιαίο Περιοδικό Πολιτισμού].

Δαμουλιανού, Χ. [«Η ανισότητα των φύλων καταγράφεται και σε πανεπιστημιακό επίπεδο»](#), εφημ. «Η Καθημερινή», 09/03/2007.

Δεληθανάση, Μ. [«Οι ρόλοι ανδρών – γυναικών δεν άλλαξαν»](#), εφημ. «Η Καθημερινή», 02/03/2004.

[Διαταραχή της ταυτότητας του φύλου](#) [πηγή: “Iatrognosi” (αναδημοσίευση από την ιστοσελίδα “Iator”)]

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια]

[Ελληνικό Βικιλεξικό](#) [Ελεύθερο Διαδικτυακό Λεξικό]

[Google Images](#) [Υπηρεσία αναζήτησης εικόνων]

[«Η θέση της γυναίκας στην Αθήνα και στη Σπάρτη κατά την αρχαιότητα»](#) [πηγή: «Εκηβόλος» - Ιστοσελίδα για τον Αρχαίο Ελληνικό Πολιτισμό]

[«Ισχυρές προκαταλήψεις στην εργασία σε βάρος της γυναίκας»](#), 02/03/2012 [πηγή: “Express” – Ημερήσια Οικονομική Εφημερίδα (αναδημοσίευση από το ΑΠΕ)].

[«Κατά 16,4 % μικρότεροι οι μισθοί των γυναικών στην ΕΕ»](#), εφημ. «Το Βήμα», 02/03/2012.

Λεκάκης, Γ. [«Γιορτές και πανηγύρια των Ελλήνων: Τα Εκδύσια»](#), περ. «Νέα Σκέψη», Α΄ μέρος: Μάιος – Αύγουστος 2012, τεύχη: 521 & 522 / Β΄ μέρος: Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2012, τεύχη: 523 & 524 [πηγή: “kairatos” – Ποταμός Καίρατος στην Κνωσό – Υπεύθ. Α.-Θ. Βασιλάκης]. Βλ., επίσης, και [εδώ](#) [πηγή: Ιστοσελίδα του Γ. Λεκάκη].

[“Lexigram”](#): [Θησαυρός της Ελληνικής](#) [Ελεύθερα λεξικά και εκπαιδευτικά λογισμικά].

[Μεταμορφώσεις](#) [πηγή: Θεογονία, ονομάτων επίσκεψις – Α.-Μ. Κωνσταντόπουλος]

[Μεταφράσεις των Αρχαίων της Α΄ Γυμνασίου](#) – 15^η Ενότητα: Η μεταμόρφωση του Λευκίππου [«Ελληνικός Πολιτισμός»: Ιστοχώρος του Γ. Παπαθανασίου – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

[\[Windows Live\] Movie Maker](#) [Ελεύθερο λογισμικό επεξεργασίας παρουσιάσεων, ταινιών και ήχου].

Μπαταλαμά, Τ. [«Η διαδικασία αλλαγής φύλου»](#), 15/12/2011 [πηγή: “Sex-Therapy” – Ιστοσελίδα της ψυχολόγου – σεξολόγου Τ. Μπαταλαμά]

[Myth Index Greek](#) [Greek Mythology]

Πολυζόπουλου, Ε. [«Γεννιέσαι ή γίνεσαι: Το αγόρι που αναγκάστηκε να ζήσει σαν κορίτσι...»](#), 04/04/2013 [πηγή: “Iatropedia”].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#)

-[Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)

Στρατής, Γ. [«Αλλαγή φύλου»](#), 18/07/2011 [πηγή: “Iatronet”]

[Tagxedo](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας συννεφόλεξων – πηγή: “Computer-kid”.
Για τη δημιουργική απασχόληση στο διαδίκτυο].

Τζελέπη, Ε. [«Διαταραχή ταυτότητας φύλου»](#), 05/05/2012 [πηγή: “Psychologynet” –
Ιστοχώρος της ψυχολόγου Ειρήνης Τζελέπη].

[«Φύλο και συμπεριφορά»](#) [πηγή: “Psyhealth” - Υπηρεσία ενημέρωσης και online
παροχής, συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης (αναδημοσίευση από το
ιστολόγιο “Socialpsychology”)].

Χαϊδαράκου, Ε. [με τη συνεργασία της ψυχολόγου Αλ. Καππάτου], [«Πώς
διαμορφώνεται η ταυτότητα του φύλου»](#), περ. “iMommy”, τεύχος 183, Οκτώβρης
2010 [πηγή: Ιστοσελίδα της Αλ. Καππάτου].

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας διαρθρώνεται σε τρεις φάσεις.

Α΄ Φάση: Νοηματική και γλωσσική επεξεργασία του κειμένου

*1^η, 2^η και ίσως 3^η διδακτική ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής με κοινό Φύλλο
Εργασίας*

Ο εκπαιδευτικός αρχικά ενημερώνει τους μαθητές για τις φάσεις υλοποίησης του
σεναρίου, τον τρόπο εργασίας τους και τους επιδιωκόμενους στόχους της
παρέμβασης.

Έχει ήδη φροντίσει να εγκαταστήσει στο ιστολόγιο της τάξης ή στους
υπολογιστές [το Φύλλο Εργασίας](#) –κοινό για όλες τις ομάδες– και έχει ελέγξει αν είναι

ενεργοποιημένοι οι προτεινόμενοι ηλεκτρονικοί δεσμοί, ώστε να καθίσταται πιο εύκολη η πλοήγηση στο διαδίκτυο.

Στη συνέχεια, τους καλεί να χωριστούν σε ομάδες των τεσσάρων έως πέντε ατόμων (1^η, 2^η,...) ανάλογα με την προτίμησή τους και φροντίζει σε κάθε ομάδα να υπάρχει ένας τουλάχιστον μαθητής εξοικειωμένος αρκετά με τους υπολογιστές. Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η εξασφάλιση ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή για κάθε ομάδα με σύνδεση στο διαδίκτυο, ώστε οι μαθητές να έχουν πρόσβαση σε ψηφιακές πηγές και να μπορούν να ασχοληθούν με τις προτεινόμενες δραστηριότητες, και ένας βιντεοπροβολέας.

Ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να ανοίξουν το [Φύλλο Εργασίας](#) και να μεταβούν στην ιστοσελίδα του ψηφιακού σχολείου ([εμπλουτισμένο βιβλίο](#) του μαθητή) και αφού διαβάσει τον τίτλο, ρωτά τους μαθητές αν γνωρίζουν τη σημασία της λέξης «μεταμόρφωση», αν έχουν υπόψη τους περιπτώσεις μεταμορφώσεων θεών/ανθρώπων και ποιες είναι οι προσδοκίες τους για το περιεχόμενο του κειμένου. Αναμένεται οι μαθητές να θυμηθούν τις μεταμορφώσεις της Αθηνάς σε Μέντη, του Οδυσσέα σε ζητιάνου, καθώς και των συντρόφων του σε ζώα από τη μάγισσα Κίρκη, που ήδη έχουν διδαχθεί στην «Οδύσσεια». Στη συνέχεια, διαβάσει με έμφαση το εισαγωγικό σημείωμα και το κείμενο και τους παροτρύνει να ασχοληθούν με τις δραστηριότητες. Οι μαθητές αναζητούν τη σημασία της λέξης «μεταμόρφωση», ομόρριζες και συνώνυμες λέξεις και δημιουργούν ένα συννεφολέξο. Διαβάζουν ακολούθως σιωπηλά το κείμενο και με τη βοήθεια των γλωσσικών σχολίων του βιβλίου και του [Βασικού Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα προσπαθούν να αποδώσουν ελεύθερα τη μετάφρασή του. Την κοινοποιούν στο ιστολόγιο της τάξης, τη συγκρίνουν με άλλες μεταφραστικές εκδοχές και διορθώνουν τυχόν λάθη τους. Να σημειωθεί ότι η ακριβής μετάφραση του κειμένου δεν είναι απαραίτητη για τους μαθητές της Α΄ τάξης, ωστόσο καλό είναι να τη διαβάζουν και να εξοικειώνονται σταδιακά με την τεχνική πιστής απόδοσης του αρχαίου κειμένου στη Νεοελληνική.

Στο Γ΄ στάδιο απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου και τέλος δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα, ανάλογα με τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Εναλλακτικά, μπορούν να μεταβούν στην [Ηλεκτρονική Διδασκαλία](#) και να απαντήσουν στις ερωτήσεις κατανόησης της 1^{ης} δραστηριότητας.

Στο τελευταίο στάδιο προκαλούμε το ενδιαφέρον των μαθητών καλώντας τους να λάβουν μέρος στη δραματοποίηση. Τα μέλη κάθε ομάδας μοιράζονται μεταξύ τους ρόλους και υποδύονται εναλλάξ, αν το επιθυμούν, τα τέσσερα πρόσωπα του κειμένου (Λάμπρο, Γαλάτεια, Λεύκιππο και Λητώ), με στόχο την εξοικειώσή τους με τον αρχαίο ελληνικό λόγο. Ακολουθεί συζήτηση για τον βαθμό επιτυχίας ως προς την ενσάρκωση των ρόλων (αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση) μεταξύ των μαθητών.

Η δραστηριότητα αυτή, αν το επιθυμεί ο εκπαιδευτικός, μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα στη σχολική τάξη.

Σε όλη τη διάρκεια της παρέμβασης ο εκπαιδευτικός είναι καθοδηγητής και αρωγός. Συμβουλεύει και παρεμβαίνει για να λύσει απορίες, να προωθήσει τη συζήτηση και να βοηθήσει στην ομαλή πορεία της όλης προσπάθειας, επισημαίνοντας ταυτόχρονα την ανάγκη ελέγχου αξιοπιστίας των πηγών. Οι μαθητές εκφράζουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους και συνεργάζονται για την εκπόνηση των εργασιών.

Αξιολόγηση

Αξιολογούνται οι προσπάθειες των ομάδων για τη νοηματική απόδοση του κειμένου με τα εργαλεία που τους προτείνονται, η συνεισφορά κάθε μαθητή στη συλλογική προσπάθεια και το αποτέλεσμα της δραματοποίησης.

Β΄ Φάση: Ανασυγκρότηση των μαθητών σε τέσσερις διαφορετικές ομάδες

4^η, 5^η και 6^η διδακτική ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής με διαφορετικά Φύλλα Εργασίας

Οι μαθητές ανασυγκροτούνται σε τέσσερις διαφορετικές ομάδες των τεσσάρων έως πέντε ατόμων και καθεμιά αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας διαφορετική αποστολή. Ανάλογα δίνονται στις νέες ομάδες και οι ονομασίες.

Η πρώτη ομάδα ([Κυνηγοί Μύθων](#)) αναζητά πληροφορίες για τον συγγραφέα και το έργο του, τη σημασία των όρων «μυθολογία, μύθος», τη σκοπιμότητα της δημιουργίας τους και συλλέγει μύθους και οπτικό υλικό για μεταμορφώσεις ανθρώπων σε ζώα ή φυτά. Στη συνέχεια, δημιουργεί ένα πολυτροπικό κείμενο με τίτλο «Μυθικές Μεταμορφώσεις Ανθρώπων». Στο τέλος, οι μαθητές καλούνται να υποδυθούν τους σύγχρονους μυθογράφους και με αφορμή κάποιο περίεργο και ανεξήγητο φαινόμενο/γεγονός της καθημερινότητάς τους να γράψουν τον δικό τους μύθο και να κοινοποιήσουν τις εργασίες τους στο ιστολόγιο της τάξης.

Η δεύτερη ομάδα ([Κοινωνιολόγοι](#)) συλλέγει πληροφορίες και οπτικό υλικό για την κοινωνική και πολιτική θέση της γυναίκας στην κλασική Αθήνα και στους νεότερους χρόνους, κυρίως μέσα από τη μελέτη [της «Φόνισσας» του Αλ. Παπαδιαμάντη](#). Επειδή υπάρχει ενδεχόμενο οι μαθητές να δυσκολευτούν στην κατανόηση του κειμένου, εναλλακτικά ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει την παρακολούθηση της ομώνυμης τηλεοπτικής σειράς σε τρία επεισόδια: [Ελληνική σειρά «Η Φόνισσα», Επεισόδιο 1ο](#), [Επεισόδιο 2ο](#), [Επεισόδιο 3ο](#) (καθώς η χρονική τους διάρκεια είναι αρκετά μεγάλη, θα ήταν σκόπιμο να προβεί σε μια διασκευή τους απομονώνοντας τις πιο χαρακτηριστικές σκηνές). Εναλλακτικά, για τη σειρά μπορείτε να μεταβείτε [εδώ](#).

Στο τέλος, οι μαθητές υποδύονται ένα κορίτσι της αρχαιότητας, γράφουν σε μια σελίδα ημερολογίου τις δραστηριότητες μιας ημέρας του και αξιοποιώντας το υλικό που έχουν συλλέξει δημιουργούν ένα πολυτροπικό κείμενο, το οποίο αναρτούν στο ιστολόγιο της τάξης.

Η τρίτη ομάδα ([Λαογράφοι](#)) αναζητά σημασίες και ομόρριζα λέξεων (έθιμο, πρόληψη, δοξασία κ.ά.), στη συνέχεια καταγράφει έθιμα, προλήψεις/δοξασίες που έχουν σχέση με την επιθυμία των γονιών για αρρενογονία και συλλέγει οπτικό υλικό. Οι μαθητές διαβάζουν απόσπασμα ([Γ. Τα βότανα](#)) από την ηθογραφική νουβέλα «Ο Ζητιάνος» του Ανδρέα Καρκαβίτσα, απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης και συγκεντρώνουν εικονογραφικό υλικό. Εκφράζουν τις απόψεις τους για τη δυνατότητα

καθορισμού του φύλου του παιδιού με γητειές και αντιτείνουν ως ακροατές την επιχειρηματολογία τους στην παράλογη απαίτηση του Λάμπρου να είναι το κυοφορούμενο έμβρυο αγόρι. Δημιουργούν στη συνέχεια ένα πολυτροπικό κείμενο, ανάλογα με τις προσωπικές τους επιλογές και το κοινοποιούν στους συμμαθητές τους. Στο τέλος, ενημερώνονται για ένα παράξενο έθιμο, της αντρογυναίκας, που επιβιώνει στα βουνά της Αλβανίας.

Αν οι μαθητές δυσκολεύονται στην κατανόηση του «Ζητιάνου», ο εκπαιδευτικός μπορεί εναλλακτικά να τους προτείνει να παρακολουθήσουν μια διασκευή από επεισόδια [της ομώνυμης τηλεοπτικής σειράς](#) στην ΕΡΤ με πρωταγωνιστή τον Ανέστη Βλάχο.

Οι μαθητές της τέταρτης ομάδας ([Γενετικοί Βιολόγοι](#)) καταγράφουν περιπτώσεις αλλαγής φύλου στη μυθιστορία και στα ιστορικά χρόνια, συλλέγουν πληροφορίες για τους παράγοντες φυλοκαθορισμού και για τη διαφοροποίηση ανάμεσα στο βιολογικό φύλο (*sex*) και στο κοινωνικό (*gender*). Στη συνέχεια, μελετούν επιστημονικά άρθρα (παιδοψυχολογίας, ιατρικά κ.ά.), προκειμένου να γνωρίσουν τον χρόνο κατά τον οποίο τα παιδιά διαμορφώνουν την ταυτότητα και τον ρόλο του φύλου τους. Ακόμα, ενημερώνονται για διαταραχές της ταυτότητας φύλου και για τις προϋποθέσεις διόρθωσης φύλου με χειρουργικές, ορμονικές και ψυχολογικές παρεμβάσεις. Αξιοποιώντας το υλικό που συνέλεξαν, δημιουργούν ένα πολυτροπικό κείμενο, το οποίο αναρτούν στο ιστολόγιο της τάξης, ώστε να ενημερώσουν και τους συμμαθητές τους για τα ευρήματα της έρευνάς τους.

Τέλος, διαβάζουν τη συγκλονιστική ιστορία της Brenda που γεννήθηκε αγόρι, αλλά μεγάλωσε σαν κορίτσι.

Αξιολόγηση

Αξιολογούνται οι δεξιότητες αξιοποίησης των ψηφιακών πόρων ως προς την επιλογή, επεξεργασία, ταξινόμηση και σύνθεση των πληροφοριών για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων. Τα κείμενα που παράγει κάθε ομάδα αξιολογούνται ως προς

την ποιότητα και αποτελεσματικότητά τους (σύνταξη, παράγραφος, επιλογή εικόνων κ.ά.).

Είναι σημαντικό να διακρίνουν τα παιδιά τους όρους «βιολογικό» και «κοινωνικό» φύλο. Σύμφωνα με τη Βέικου (2009) «η έννοια του φύλου αναφέρεται στις βιολογικές και κοινωνικές διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το βιολογικό φύλο (*sex*) ενός ατόμου είναι γενετικά καθορισμένο, ενώ το κοινωνικό φύλο (*gender*) είναι πολιτισμικά και κοινωνικά κατασκευασμένο. Υπάρχουν, επομένως, δύο βιολογικά φύλα (το αρσενικό και το θηλυκό) και δύο κοινωνικά φύλα (το ανδρικό και το γυναικείο)».

Επομένως, είναι αναγκαίο πρώτα οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί να διερευνήσουμε και να αναστοχαστούμε αναφορικά με τις αντιλήψεις που έχουμε για τα δυο φύλα. Έχοντας επίγνωση των δικών μας προκαταλήψεων, πρέπει να επιδιώκουμε καθημερινά να μεταδίδουμε στους μαθητές μας το μήνυμα ότι αγόρια και κορίτσια, παρά τις βιολογικές τους διαφορές, έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις στο στίβο της ζωής.

Γ΄ Φάση: 2 ομάδες – Αγόρια και Κορίτσια

7^η και 8^η διδακτική ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής με κοινό Φύλλο Εργασίας

Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο μεγάλες ομάδες με βάση το φύλο τους (αγόρια και κορίτσια), αναζητούν σημασίες λέξεων συναφών με τον ρατσισμό, διαβάζουν άρθρα που αναφέρονται στη ρατσιστική αντιμετώπιση της γυναίκας ακόμη και στις σύγχρονες κοινωνίες και διατυπώνουν τις απόψεις τους. Στη συνέχεια, καλούνται να εκφράσουν τη γνώμη τους για στερεοτυπικές αντιλήψεις που έχουμε για τα δύο φύλα, προκειμένου να συνειδητοποιήσουν πόσο εγκλωβισμένοι είμαστε συνήθως σε αυτές, πώς επηρεάζουν τις επιλογές στη ζωή μας, αλλά και το δικαίωμά μας να εκφραζόμαστε ελεύθερα. Αξιοποιούν το εικονογραφικό υλικό που συνέλεξαν και οπτικοποιούν τα κείμενά τους. Τέλος, συντάσσουν έναν κώδικα συμπεριφοράς, ώστε να εξασφαλίζεται ισοτιμία στις μεταξύ τους σχέσεις και κοινοποιούν τις εργασίες τους στους υπόλοιπους συμμαθητές τους.

Αξιολόγηση

Μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων του προτεινόμενου διδακτικού σεναρίου, είναι απαραίτητη η αξιολόγηση, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον έχουν επιτευχθεί οι στόχοι διδασκαλίας. Με σχετικές ερωτήσεις καλούμε τους μαθητές να μιλήσουν σύντομα για τις εντυπώσεις τους, τις εμπειρίες και τα οφέλη που αποκόμισαν, με σκοπό να διαπιστώσουμε τον βαθμό πρόσληψης του υλικού που παρουσιάστηκε και να κατανοήσουμε τα ερεθίσματα που δέχθηκαν, το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους, τις εντυπώσεις και τα βιώματά τους.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' Φάση

Κοινό Φύλλο Εργασίας: Νοηματική και γλωσσική επεξεργασία του κειμένου

- Μεταβείτε στο εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό βιβλίο του μαθητή και διαβάστε [το κείμενο της Ενότητας 15](#).

Αναζητήστε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα τη σημασία της λέξης «**μεταμόρφωση**» στα νέα ελληνικά [*Νέα Ελληνική > Εργαλεία > [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#)*]. Επιλέγετε το [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) του Μ. Τριανταφυλλίδη.

Α. Στη συνέχεια, με τη βοήθεια [ειδικού λεξικού](#), να βρείτε λέξεις ομόρριζες και συνώνυμες της. Ποιες άλλες λέξεις μπορείτε να συσχετίσετε συνειρμικά με αυτήν; Δημιουργήστε με τις απαντήσεις σας ένα σύννεφο λέξεων με το [Tagxedo](#).

Β. Προσπαθήστε να κατανοήσετε το νόημα του κειμένου με τη βοήθεια των γλωσσικών σχολίων του βιβλίου σας. Αν κάποιες λέξεις σας είναι άγνωστες, υπογραμμίστε τις και αναζητήστε τη σημασία τους στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [*Αρχαία Ελληνική > Εργαλεία > [Βασικό Λεξικό](#)*].

Τώρα προσπαθήστε να γράψετε μια ελεύθερη μετάφραση του κειμένου και κοινοποιήστε την στο ιστολόγιο της τάξης.

Επισκεφθείτε τον [«Ελληνικό Πολιτισμό»](#), διαβάστε τη μετάφραση του κειμένου και διορθώστε τυχόν λάθη σας.

Γ. Με βάση το κείμενο που μελετήσατε, απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις, δημιουργώντας ένα σύντομο κείμενο στο Word:

1. Ποιο είναι το θέμα του αποσπάσματος;
2. Ποια είναι τα κύρια πρόσωπα που συμμετέχουν στην ιστορία; Ποια τα δευτερεύοντα;
3. Σε ποιον τόπο διεξάγεται η δράση;

4. Ποια ήταν η προτίμηση του Λάμπρου ως προς το φύλο του παιδιού που επρόκειτο να γεννήσει η Γαλάτεια; Μπορείτε να την εξηγήσετε;
  5. Τι παρήγγειλε στη γυναίκα του, αν το φύλο του παιδιού δε θα ικανοποιούσε την επιθυμία του; Μπορείτε να σχολιάσετε τη στάση του αυτή;
  6. Τι παιδί γέννησε η Γαλάτεια και πώς εξαπάτησε τον σύζυγό της ως προς το φύλο του παιδιού;
  7. Ποιο όνομα δόθηκε στο παιδί;
  8. Όταν μεγάλωσε το παιδί και δεν ήταν δυνατόν να κρατηθεί μυστικό το φύλο του, πώς αντιμετώπισε το πρόβλημα η Γαλάτεια;
  9. Ποιες λέξεις / φράσεις του κειμένου δείχνουν τα συναισθήματα της Γαλάτειας;
  10. Σε ποια θεότητα κατέφυγε για να ζητήσει την αρωγή της; Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες και εικόνες για αυτή.
  11. Ποιο ήταν το αίτημα της Γαλάτειας προς τη θεά; Με ποιο τρόπο ικανοποίησε το αίτημά της;
  12. Ποια γιορτή γιόρταζαν οι Φαίστιοι σε ανάμνηση της μεταμόρφωσης του κοριτσιού σε αγόρι; Αναζητήστε για αυτήν πληροφορίες και εικόνες στο διαδίκτυο.
- Αναζητήστε εικονογραφικό υλικό για τα πρόσωπα της ιστορίας και επιλέξτε κάποια από τις παρακάτω δραστηριότητες:
    - Δημιουργήστε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) μία παρουσίαση, κόμικς ή ταινία (χρησιμοποιώντας τα λογισμικά PowerPoint, [Windows Live Movie Maker](#), [ComicStripCreator](#)) ή ό,τι μπορείτε εσείς οι ίδιοι να φανταστείτε.
    - Δημιουργήστε ένα δικό σας έργο ζωγραφικής με θέμα τη μεταμόρφωση του Λευκίππου ή ένα ποίημα.

Μπορείτε να κάνετε ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο με λέξεις / φράσεις – κλειδιά ή να επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες που σας προτείνονται:

- [Εικόνες από την ελληνική μυθολογία](#)
- [Εικόνες με γυναίκες στην αρχαιότητα](#)

ΠΡΟΣΟΧΗ: Να αποθηκεύετε τις εργασίες σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας.

Όταν ολοκληρώσετε τις δραστηριότητές σας, να τις κοινοποιήσετε στο ιστολόγιο της τάξης.

Δ. Δραματοποίηση

Μοιραστείτε μεταξύ σας τους ρόλους των τεσσάρων προσώπων που αναφέρονται στο κείμενο και προσπαθήστε να τους αποδώσετε με δραματικότητα:

Γαλάτεια: ὦ Λάμπρε! Ἐγκύμων εἰμί...

Λάμπρος: Εἶθε γένοιτό μοι ἄρρεν παῖς. Ἐὰν γεννήσης κόρην, ἀφανιῶ.

(μετά από εννέα μήνες)

Γαλάτεια: Οἶμοι! Θυγάτηρ ἔτεκον! Τὴν δύσμοιρον κόρην, νῦν Λάμπρος ἀφανιεῖ. Καὶ ὁ οἶκος ἡμῶν ἐρημος γενήσεται. Τὶ ποιήσω; Εὗρηκα! Ψεύσομαι Λάμπρῳ, λέγουσα τεκεῖν ἄρρενα καὶ ταύτην ἀναθρέψω ὡς κοῦρον παιῖδα.

Γαλάτεια: ὦ Λάμπρε! Ἄρρενα ἔτεκον καὶ τοῦνομα αὐτοῦ Λεύκιππός ἐστι!

Λάμπρος: ὦ Ὀλύμπιε Ζεῦ καὶ μακάριοι θεοί! Εὐγνώμων εἰμί.

(μετά από 12 χρόνια)

Γαλάτεια: Ἡ θυγάτηρ ἡμῶν ηὐξήθη καὶ τό κάλλος αὐτῆς ἀφατόν ἐστι. Δέδοικα μὴ Λάμπρος τό ἐμὸν ψεῦδος ἀνακαλύψῃ καὶ ταύτην ἀφανίσῃ. (κλαίγοντας)

Τὶ μέλλει γενέσθαι; Τίς θεὸς ἡμᾶς οἰκτιρεῖ; Ἄραγε ἰκετεύσω Λητῶ μεταβαλεῖν τὴν τῆς παιδός φύσιν;

(γονατιστή και κλαίγοντας στο ιερό της Λητούς)

Γαλάτεια: ὦ μακαρία Λητοῖ, μήτερ Ἀρτέμιδος καὶ Ἀπόλλωνος, ὀδυρομένη σε ἱκετεύω! Σῶσον τὴν θυγάτηρ μοι! Μετάβαλέ μοι τὴν τῆς παιδὸς φύσιν εἰς κούρον ...ἱκετεύω σε!

Β' Φάση

1^ο Φύλλο Εργασίας: Κυνηγοί Μύθων

Το θέμα της μεταμόρφωσης απασχολεί τους ανθρώπους από τα πανάρχαια χρόνια και όλοι οι πολιτισμοί έχουν να επιδείξουν τελετές και μύθους που σχετίζονται με μεταμορφώσεις. Κάθε φορά που ένα ανθρώπινο σώμα μεταμορφώνεται, σημαίνει θεϊκή παρέμβαση – βοήθεια, εύνοια ή τιμωρία. Για παράδειγμα, θυμηθείτε τη μάγισσα Κίρκη στην ομηρική «Οδύσσεια», που μεταμορφώνει τους συντρόφους του Οδυσσέα σε ζώα, καθώς και τη θεά Αθηνά που μεταμορφώνει συχνά τον ευνοούμενό της Οδυσσέα, για να τον σώσει ή για να τον βοηθήσει να προχωρήσει στον σκοπό του, την επιστροφή του στην Ιθάκη και την αποκατάστασή του στον θρόνο.

- **Αποστολή σας είναι να αναζητήσετε πληροφορίες για τον συγγραφέα και το έργο του και να συλλέξετε μύθους με μεταμορφώσεις ανθρώπων σε ζώα ή φυτά.**
- 1. Αναζητήστε πληροφορίες και εικόνες για τον συγγραφέα και το έργο του και γράψτε ένα σύντομο κείμενο στο Word.
- 2. Γνωρίζετε τι σημαίνει η λέξη «μυθολογία»; Αναζητήστε τη σημασία της στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [*Νέα Ελληνική > Εργαλεία > [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#) > [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)*] και καταγράψτε τη στο ίδιο έγγραφο του Word. Στη συνέχεια γράφοντας το λήμμα **μυθ*** συγκεντρώστε ομόρριζες λέξεις στο καλάθι που βρίσκεται πάνω δεξιά.
- 3. Ποιος δημιουργεί, κατά τη γνώμη σας, μύθους; Τι θέλει να ερμηνεύσει; Μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες στη [Βικιπαίδεια](#) ή να κάνετε τη δική σας αναζήτηση στο διαδίκτυο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ορφέας και Ευρυδίκη

4. Αναζητήστε στο διαδίκτυο μύθους που αναφέρονται σε μεταμορφώσεις ανθρώπων σε ζώα ή φυτά.

Ενδεικτικά, μπορείτε να περιηγηθείτε στις παρακάτω ιστοσελίδες:

- [Μύθοι της ελληνικής μυθολογίας](#)
- [Θεογονία, ονομάτων επίσκεψις](#) [Κατηγορία: [Μεταμορφώσεις](#)]
- [Myth Index Greek](#)
- Για ποιους λόγους νομίζετε ότι οι θεοί μεταμόρφωναν τους ανθρώπους;
- Επιλέξτε και καταγράψτε τέσσερις με πέντε μύθους και συγκεντρώστε οπτικό υλικό, για να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) ή μια παρουσίαση στο PowerPoint με τίτλο «**Μυθικές Μεταμορφώσεις Ανθρώπων**».
- Υποθέστε πως είστε ένας σύγχρονος μυθογράφος. Με αφορμή κάποιο περίεργο και ανεξήγητο φαινόμενο/γεγονός της καθημερινότητάς σας, γράψτε τον δικό σας μύθο.
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο της τάξης, ώστε να ανταλλάξετε απόψεις με τους συμμαθητές σας και να προβείτε σε ενδεχόμενες διορθώσεις.
- Η αποστολή σας ολοκληρώθηκε με επιτυχία! Ώρα για λίγη διασκέδαση... Παρακολουθήστε το βίντεο [METAMORPHOSIS TITIAN 2012](#).

2^ο Φύλλο Εργασίας: Κοινωνιολόγοι

Στο αθηναϊκό κράτος κατά τον 5^ο αι. π.Χ., τον «χρυσό αιώνα του Περικλή», σημειώνεται αξιόλογη οικονομική και πνευματική ανάπτυξη και η γέννηση του δημοκρατικού πολιτεύματος, που εξασφαλίζει την ελευθερία έκφρασης και την ισότητα των πολιτών. Ωστόσο, η πατριαρχική δομή της κοινωνίας δεν αναγνώριζε κανένα προνόμιο στη γυναίκα και την απέκλειε από κάθε συμμετοχή στην κοινωνική ζωή.

➤ **Αποστολή σας είναι να παρουσιάσετε την κοινωνική και πολιτική θέση της γυναίκας στην κλασική Αθήνα και στους νεότερους χρόνους.**

1. Για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, ο Λάμπρος εύχεται να αποκτήσει αγόρι και προειδοποιεί τη Γαλάτεια ότι θα σκοτώσει το νεογέννητο, αν είναι κορίτσι;

Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν τα νεογέννητα κορίτσια, τις αντιλήψεις και την κοινωνική/πολιτική θέση της γυναίκας στην αρχαία Αθήνα. Στη συνέχεια, γράψτε ένα σύντομο κείμενο στο Word για τη «**Θέση της γυναίκας στην αρχαία Αθήνα**», απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις και συγκεντρώστε κατάλληλο οπτικό υλικό.

- Τι σήμαινε ο όρος «έκθεση / απόθεση» των νεογέννητων βρεφών και για ποιους λόγους γινόταν;
- Πώς ανατρέφονταν οι μικρές Αθηναίες;
- Ποιος αποφάσιζε για τον σύζυγο που θα παντρευόταν και τι ήταν ο θεσμός της προίκας;
- Ποιες ήταν οι κύριες ασχολίες της έγγαμης γυναίκας και ποιος ο γενικός ηθικός κανόνας που ίσχυε για αυτές;

Ενδεικτικά, μπορείτε να περιηγηθείτε στις παρακάτω ιστοσελίδες:

- ο Βικιπαίδεια: [Γυναίκα \(Αρχαία Ελλάδα\) – Δημόσιος Βίος](#)

- Εκηβόλος: [Η θέση της γυναίκας στην Αθήνα και στη Σπάρτη κατά την αρχαιότητα](#): Κεφ. *Αθηναίες*.
  - Αργολική Αρχαική Βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού: [Γαμήλια έθιμα της αρχαιότητας και η θέση της γυναίκας στον γάμο](#).
2. Αυτή η προτίμηση των αρχαίων κοινωνιών στα αρσενικά παιδιά νομίζετε ότι παρατηρείται και στα νεότερα χρόνια;
- Αναζητήστε και διαβάστε στην ιστοσελίδα του [Ψηφιακού Σχολείου](#) το διήγημα / νουβέλα του Αλ. Παπαδιαμάντη [«Η Φόνισσα»](#) [*Διαδραστικά σχολικά βιβλία > Β' Λυκείου > εμπλουτισμένα βιβλία μαθητή > Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γενικής Παιδείας*].

Η Φόνισσα, 1974

Γράψτε ένα σύντομο κείμενο στο Word για τη «**Θέση της γυναίκας τον 19^ο αι. στη Φόνισσα του Παπαδιαμάντη**» απαντώντας στις εξής ερωτήσεις:

- Ποια είναι η ηρωίδα του έργου και ποιες σκέψεις κάνει για τη ζωή της, αλλά και για τη ζωή των γυναικών στην ανδροκρατούμενη κοινωνία της Σκιάθου κατά τον 19^ο αιώνα, καθώς ξενυχτά δίπλα στην κούνια της νεογέννητης εγγονής της;
- Ποιοι λόγοι δικαιολογούν την εγκληματική ενέργεια της δολοφονίας των κοριτσιών;
- Τι είναι για εσάς η Φραγκογιαννού: δαιμονική / σατανική γυναίκα, φεμινίστρια, χαρισματική γυναίκα ή «Νέμεσις του γυναικείου πεπρωμένου»;

Τέλος, συλλέξτε δύο τρεις εικόνες της «Φόνισσας» και αποθηκεύστε την εργασία σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας.

- ❖ Υποθέστε πως είστε ένα κορίτσι που ζει στην αρχαιότητα. Γράψτε σε μια σελίδα ημερολογίου τις δραστηριότητες σας στη διάρκεια της ημέρας. Αξιοποιώντας το υλικό που συγκεντρώσατε, να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου βίντεο) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint) ή κόμικς ή ταινία (με το πρόγραμμα [Windows Live Movie Maker](#)).
- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο της τάξης, ώστε να ανταλλάξετε απόψεις με τους συμμαθητές σας και να προβείτε σε ενδεχόμενες διορθώσεις.
- Η αποστολή σας ολοκληρώθηκε με επιτυχία! Ωρα για λίγη διασκέδαση. Ακούστε το τραγούδι της Δέσποινας Βανδή [«Κορίτσι πράμα...»](#).

3^ο Φύλλο Εργασίας: Λαογράφοι

Ο ερχομός ενός παιδιού στη ζωή της οικογένειας ανέκαθεν αποτελούσε το σπουδαιότερο γεγονός, το οποίο έπρεπε να τιμηθεί σωστά και να συσχετιστεί μόνο με θετικές έννοιες. Ήταν αναπόφευκτο, λοιπόν, στην ελληνική κουλτούρα να δημιουργηθούν έθιμα, προλήψεις και δεισιδαιμονίες σχετικά όχι μόνο με την εγκυμοσύνη, αλλά και τον τοκετό, τη γέννα και τη λοχεία.

1. Αναζητήστε τη σημασία των λέξεων «έθιμο», «πρόληψη», «δοξασία» και «δεισιδαιμονία» στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [*Νέα Ελληνική > Εργαλεία > Ηλεκτρονικά Λεξικά > Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* του Μ. Τριανταφυλλίδη] και καταγράψτε τες σε ένα έγγραφο του Word. Με τη βοήθεια του ειδικού λεξικού: Θησαυρός καταγράψτε ομόρριζα των λέξεων «έθιμο» και «δοξασία».
2. Γνωρίζετε έθιμα και προλήψεις / δοξασίες που έχουν σχέση με την επιθυμία των γονιών να αποκτήσουν αγόρι; Αναζητήστε σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο και συλλέξτε οπτικό υλικό.

Ενδεικτικά, μπορείτε να επισκεφθείτε και τις παρακάτω ιστοσελίδες:

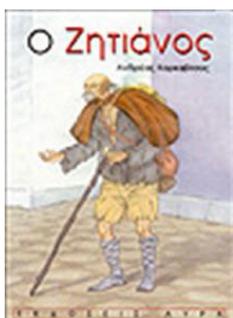
- ο [Προλήψεις σχετικές με τη γέννηση και τη βάπτισμα - Εγκυμοσύνη](#)
  - ο [Ο κύκλος της ζωής στη Στενή](#)
  - ο [Σερνικοβότανο](#)
3. Επισκεφθείτε το [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#) και διαβάστε το απόσπασμα [Γ. Τα βότανα](#) από την ηθογραφική νουβέλα «Ο Ζητιάνος» του Ανδρέα Καρκαβίτσα [[Ανθολόγιο Λογοτεχνίας](#) > Καρκαβίτσας > Ο ζητιάνος].

Περίληψη

«Ο ζητιάνος» του Ανδρέα Καρκαβίτσα αποτελεί ένα από τα αριστουργήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Γραμμένος το 1896, περιγράφει την αμάθεια, την εξαθλίωση και τις δεισιδαιμονίες του απλού λαού της ελληνικής υπαίθρου.

Η υπόθεση του έργου διαδραματίζεται σε ένα χωριό της Θεσσαλίας, το Νυχτερέμι, μετά την απελευθέρωση και την προσάρτηση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα το 1881. Εκείνη την εποχή οι κάτοικοι του χωριού βρίσκονταν σε απελπιστική κατάσταση, καθώς εξακολουθούσαν να είναι υποταγμένοι και να εξαρτώνται οικονομικά από τον τούρκο μεγαλοτσιφλικά μπέη Ντεμίς αγά. Κεντρικό πρόσωπο της νουβέλας είναι ένας επαγγελματίας ζητιάνος, ο Τζιριτόκωστας, που πλουτίζει και θριαμβεύει εκμεταλλευόμενος την αθλιότητα και την αμάθεια των χωρικών του θεσσαλικού αυτού χωριού. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο παμπόνηρος ζητιάνος πείθει τις χωριάτισσες που είναι γεμάτες προλήψεις και δεισιδαιμονίες για τη δύναμη των βοτανιών του.

- Διαβάστε προσεκτικά το απόσπασμα του κειμένου: «Αλλά τα σπίτια όλα ήσαν καλά μανταλωμένα ...έπειτα με ακριβόλογη συμφωνίαν άρχισε να παζαρεύη τα γιατρικά και τα βοτάνια του» και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- α. Γιατί ο ζητιάνος διάλεγε τα θύματά του ανάμεσα στις γυναίκες;
- β. Ποια μέσα χρησιμοποιούσε για να τις εξαπατήσει και να τις εκμεταλλευτεί;
- γ. Ποια είναι η κεντρική ιδέα του αποσπάσματος;

Αναζητήστε στο διαδίκτυο σχετικές εικόνες/ φωτογραφίες και αποθηκεύστε τις σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας.

4. Κατά την άποψή σας είναι δυνατόν να επιλέξουμε το φύλο του παιδιού μας χρησιμοποιώντας «μαγικά» βότανα και γιατροσόφια; Ποιοι κίνδυνοι μπορεί να ελλοχεύουν σε μια τέτοια περίπτωση;
  - ❖ Υποθέστε ότι παρακολουθείτε ως ακροατής τον διάλογο του Λάμπρου και της Γαλάτειας. Να αντιτείνετε τα δικά σας επιχειρήματα στην παράλογη απαίτηση του Λάμπρου να είναι οπωσδήποτε το πρωτότοκο παιδί του αγόρι.

Αξιοποιήστε το υλικό που συγκεντρώσατε για να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint) ή κόμικς ή ταινία (με το πρόγραμμα [Windows Live Movie Maker](#)) ή ό,τι εσείς οι ίδιοι μπορείτε να φανταστείτε.

- Να αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο της τάξης, ώστε να ανταλλάξετε απόψεις με τους συμμαθητές σας και να προβείτε σε ενδεχόμενες διορθώσεις.
- Ιδιαίτερα εντυπωσιακό είναι το έθιμο της αντρογυναίκας που επικρατεί στα βουνά της Αλβανίας. Διαβάστε [το άρθρο του Γ. Δαμιανού](#) στο περιοδικό «24 γράμματα» και ακούστε [το παραδοσιακό τραγούδι της Αντρονίκης](#) από τη Μάρθα Φριντζήλα.

4^ο Φύλλο Εργασίας: Γενετικοί Βιολόγοι

Στο κείμενο της Ενότητας 15 αναφέρεται ο μύθος της αλλαγής φύλου του Λευκίππου, ο οποίος, αν και γεννήθηκε κορίτσι, στην εφηβεία του με την επέμβαση της θεάς Λητώς μεταμορφώθηκε σε αγόρι. Όμως, όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε από ιστορικές μαρτυρίες, η αλλαγή φύλου δεν ήταν ένα διασκεδαστικό παραμύθι. Είναι γεγονός ότι οι αρχαίοι μας πρόγονοι είχαν προοδεύσει σε όλους τους τομείς της επιστήμης και ιδιαίτερα στον τομέα της ιατρικής χειρουργικής. Οι αρχαιολογικές έρευνες φέρνουν συνεχώς στο φως μοναδικά ευρήματα για ιατρικά επιτεύγματα, όπως ο τρυπανισμός κρανίου κατά τον 2^ο αιώνα π.Χ., που αναφέρεται σε κείμενα του Ιπποκράτη, καθώς και επεμβάσεις αλλαγής φύλου το 120 π.Χ. που προκαλούν έκπληξη και θαυμασμό.

- **Αποστολή σας είναι να προσδιορίσετε τους παράγοντες καθορισμού του φύλου στον άνθρωπο, να διακρίνετε τη διαφορά ανάμεσα στο βιολογικό και το κοινωνικό φύλο και να καταγράψετε περιπτώσεις αλλαγής φύλου διαχρονικά.**

1. Αναζητήστε στο διαδίκτυο και καταγράψτε σε ένα έγγραφο του Word περιπτώσεις αλλαγής φύλου στη μυθιστορία και στην ιστορική αρχαιότητα. Βρείτε και αποθηκεύστε μερικές εικόνες.

Ενδεικτικά, μπορείτε να συλλέξετε πληροφορίες από τις παρακάτω ιστοσελίδες:

- [Γιορτές και πανηγύρια των Ελλήνων: Τα Εκδύσια - Αλλαγές φύλου στην αρχαία Ελλάδα](#)
- [Η πρώτη εγγείρηση αλλαγής φύλου στον Κόσμο](#)

2. Γνωρίζετε ποιοι παράγοντες καθορίζουν το φύλο του εμβρύου; Μπορείτε να βρείτε πληροφορίες στη [Βικιπαίδεια](#), στη [Βιολογία](#) της Γ΄ Γυμνασίου, στο άρθρο της εφημερίδας «Το Βήμα»: [«Πώς το έμβρυο γίνεται κορίτσι ή αγόρι»](#) ή να κάνετε τη δική σας αναζήτηση στο διαδίκτυο.

Δημιουργήστε ένα σύντομο έγγραφο στο Word και συλλέξτε οπτικό υλικό.

3. Ξέρετε ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο βιολογικό (*sex*) και στο κοινωνικό φύλο (*gender*) του ατόμου;

Μελετήστε προσεκτικά τα παρακάτω άρθρα και γράψτε ένα σύντομο κείμενο για τη σημασία των όρων «βιολογικό» / «κοινωνικό» φύλο, την ηλικία και τους τρόπους με τους οποίους τα παιδιά διαμορφώνουν την ταυτότητα και τον ρόλο του φύλου τους. Συλλέξτε και μερικές εικόνες.

- [Πώς διαμορφώνεται η ταυτότητα του φύλου](#)
- [Φύλο και συμπεριφορά](#)

4. Σε μερικές περιπτώσεις, όμως, το άτομο αρνείται να ταυτιστεί με τα κοινωνικά στερεότυπα του φύλου του και εμφανίζει διαταραχή της ταυτότητας του φύλου. Μελετήστε τα παρακάτω επιστημονικά άρθρα και γράψτε ένα σύντομο κείμενο με ορισμό της έννοιας και τα συμπτώματα εκδήλωσής της στα παιδιά και τους εφήβους.

- [Διαταραχή της ταυτότητας του φύλου](#)
- [Διαταραχή ταυτότητας φύλου](#)

5. Στις περιπτώσεις αυτές η επιστήμη μπορεί να προβεί σε διόρθωση φύλου με χειρουργικές, ορμονικές και ψυχολογικές παρεμβάσεις και με συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Διαβάστε τα σχετικά ιατρικά άρθρα και γράψτε μια σύντομη περίληψη.

- [Αλλαγή φύλου](#)
- [Η διαδικασία αλλαγής φύλου](#)

❖ Αξιοποιώντας το υλικό που συγκεντρώσατε, να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint) ή κόμικς ή ταινία (με το πρόγραμμα [Windows Live Movie Maker](#)).

- Αναρτήσετε την εργασία σας στο ιστολόγιο της τάξης, ώστε να ενημερώσετε και τους συμμαθητές σας για τα αποτελέσματα της έρευνάς σας και να ανταλλάξετε απόψεις.
- Διαβάστε τη συγκλονιστική ιστορία της Brenda που γεννήθηκε αγόρι, αλλά οι γονείς της τη μεγάλωσαν σαν κορίτσι: [«Γεννέσαι ή γίνεσαι: Το αγόρι που αναγκάστηκε να ζήσει σαν κορίτσι...»](#).

Γ' Φάση

Κοινό Φύλλο Εργασίας - 2 ομάδες: Αγόρια / Κορίτσια

Σήμερα, η θέση της γυναίκας αναμφισβήτητα έχει βελτιωθεί, καθώς απέκτησε το δικαίωμα μόρφωσης, εργασίας και διεκδίκησης των δικαιωμάτων της. Οργάνωσε το φεμινιστικό κίνημα και ο ρόλος της πλέον τείνει να εξισωθεί με τον ρόλο του άντρα. Σε μια σύντομη ιστορική αναδρομή, συναντάμε τις Ελληνίδες να αποκτούν το δικαίωμα του «εκλέγειν και εκλέγεσθαι» το 1952, τη νομοθετική κατοχύρωση της **ισοτιμίας με τον άνδρα** το 1982 και τη **νομιμοποίηση των αμβλώσεων** το 1986. Τα δικαιώματα αυτά αποτελούν απαρχές του πολυδιάστατου χαρακτήρα της σύγχρονης γυναίκας μέσα στην κατά τα άλλα «ανδροκρατούμενη» κοινωνία. Ξεφεύγοντας από στερεότυπα που τη θέλουν αποκλειστικά ως μητέρα-σύζυγο-νοικοκυρά, μπαίνει δυναμικά στην αγορά εργασίας, κατακτά υψηλόβαθμες θέσεις, συμμετέχει ενεργά στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι και καταρρίπτει κάθε αστικό μύθο περί αδυναμίας φύλου.

Την ισοτιμία, ωστόσο, δε θα την φέρουν οι νόμοι, αλλά οι άνθρωποι. Παρά τη νομική κατάκτηση των δικαιωμάτων της, η γυναίκα εξακολουθεί να έρχεται αντιμέτωπη με απαρχαιωμένες αντιλήψεις και κατάλοιπα σεξιστικής συμπεριφοράς, που οφείλονται στην έλλειψη ηθικών αξιών και σεβασμού. Παρατηρούνται ακόμη σε βάρος της έντονα φαινόμενα βίας, κακομεταχείρισης και υποβάθμισης, τα οποία δεν ταιριάζουν σε εκσυγχρονισμένες κοινωνίες με δημοκρατικούς θεσμούς.

1. Μεταβείτε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#), αναζητήστε στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) του Μ. Τριανταφυλλίδη τις σημασίες των λέξεων: **ρατσισμός, στερεότυπα, σεξισμός, παρενόχληση** και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

ρατσισμός	
στερεότυπα	

σεξισμός	
παρενόχληση	

2. Διαβάστε μερικά άρθρα σχετικά με τη θέση της σύγχρονης γυναίκας στις ιστοσελίδες που σας προτείνονται:

- [Κατά 16,4 % μικρότεροι οι μισθοί των γυναικών στην ΕΕ](#)
- [Ισχυρές προκαταλήψεις στην εργασία σε βάρος της γυναίκας](#)
- [Οι ρόλοι ανδρών – γυναικών δεν άλλαξαν](#)
- [Η ανισότητα των φύλων καταγράφεται και σε πανεπιστημιακό επίπεδο](#)
- [Γλώσσα και φύλο](#)
- [Η φόνευση των γυναικών λόγω μη ικανοποιητικής προίκας.](#)

Στη συνέχεια, απαντήστε επιγραμματικά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) Η γυναίκα δεν έχει κατακτήσει την ισότητα στον χώρο της εργασίας. Από πού προκύπτει αυτή η διαπίστωση;
  - β) Να αναφέρετε παραδείγματα σεξιστικής αντιμετώπισης των γυναικών.
  - γ) Σε ποια στερεότυπα στηρίζεται η ρατσιστική αντιμετώπιση των γυναικών;
- Τώρα ακούστε το τραγούδι του Λουκιανού Κηλαηδόνη: [Μια μέρα μιας Μαίρης](#).

➤ **Μήπως είσαι ρατσιστής; Εγώ ρατσιστής!**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δεν απομονώνει μόνο ο άνθρωπος αλλά και τα ζώα! Δεν είδατε το «Ασχημόπαπο»; Αυτή η ιστορία λέει για ένα παπάκι που το απορρίπτουν οι δικοί του!... Χαχά! Τελικά, ίσως το καλύτερο είναι να γελάει κανείς μ' αυτά. έτσι δεν είναι!;

3. Διατυπώστε τις απόψεις σας για τις παρακάτω αντιλήψεις:

Στερεότυπα για τα δύο φύλα	Συμφωνώ	Διαφωνώ
Τα κορίτσια είναι από τη φύση τους πιο συναισθηματικά και ευαίσθητα.		
Τα αγόρια έχουν περισσότερα ηγετικά χαρακτηριστικά, γι' αυτό πρέπει να εκλέγονται στο 15μελές του σχολείου.		
Τα κορίτσια δε διαθέτουν ορθολογισμό, γι' αυτό δεν αριστεύουν στα μαθηματικά.		
Τα αγόρια δεν τα καταφέρνουν καλά στα		

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

φιλόλογικά μαθήματα.		
Ένα κορίτσι δεν μπορεί να είναι αρχηγός σε ένα παιχνίδι.		
Τα αγόρια δεν κλαίνε.		
Μόνο τα αγόρια παίζουν ποδόσφαιρο.		
Τα κορίτσια είναι πιο έξυπνα από τα αγόρια.		

4. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις δημιουργώντας ένα έγγραφο του Word και συλλέξτε σχετικό οπτικό υλικό:

α) Αναμένουμε διαφορετικές συμπεριφορές από τα αγόρια και τα κορίτσια στην παρέα μας, στην τάξη, στο σχολείο ή στην οικογένεια μας; Αν ναι, γιατί πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;

β) Μπορείτε να σκεφτείτε ποιες συμπεριφορές αναμένουμε να έχουν τα αγόρια και ποιες τα κορίτσια;

γ) Γνωρίζετε αν υπάρχουν διάφορες απόψεις στη χώρα μας για το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται ένα αγόρι και ένα κορίτσι; Γνωρίζετε αν το ίδιο συμβαίνει και σε άλλες χώρες;

δ) Τι συμβαίνει όταν ένα αγόρι ή ένα κορίτσι δε συμφωνεί με αυτές τις απόψεις και θέλει να κάνει κάτι διαφορετικό από αυτό που περιμένουν οι άλλοι από αυτό; Βρεθήκατε σε παρόμοια θέση; Πώς νιώσατε;

ε) Πώς νομίζετε επηρεάζουν τα παιδιά και τους ενήλικες οι διαφορετικές απόψεις και προσδοκίες που υπάρχουν για τα φύλα; Θεωρείτε ότι επηρεάζουν τις επιλογές που κάνουμε στη ζωή μας;

στ) Τι μπορούμε να κάνουμε ώστε να διασφαλίσουμε το δικαίωμά μας να εκφραζόμαστε ελεύθερα, ανεξάρτητα από τις απόψεις που έχουν οι άλλοι για το πώς πρέπει να συμπεριφερόμαστε ανάλογα με το φύλο μας;

Αξιοποιήστε το υλικό που συγκεντρώσατε για να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) και αναρτήστε το στο ιστολόγιο της τάξης, προκειμένου να ανταλλάξετε απόψεις με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας.

❖ **Εργασία:** Γράψτε έναν κώδικα συμπεριφοράς με τον οποίο θα εξασφαλίζεται η ισοτιμία μεταξύ αγοριών και κοριτσιών και υπογράψτε τον.

Αναρτήστε τις εργασίες σας στο ιστολόγιο της τάξης, για να ευαισθητοποιήσετε και τους υπόλοιπους συμμαθητές σας στο θέμα της ισότητας αγοριών και κοριτσιών.

☺ Σε εσάς, τη νέα γενιά, στηριζόμαστε για έναν καλύτερο κόσμο! Γι' αυτό σας αφιερώνω το τραγούδι [Imagine](#) του John Lennon.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Αρκετές δραστηριότητες της παρούσας διδακτικής παρέμβασης -κυρίως στη Β΄ και Γ΄ Φάση- μπορούν να αποτελέσουν εφαλτήριο και για μια εναλλακτική πρόταση διδασκαλίας στη Νεοελληνική Γλώσσα της Γ΄ Γυμνασίου (Ενότητα 3^η: [Είμαστε όλοι ίδιοι. Είμαστε όλοι διαφορετικοί](#)), στην Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή της Γ΄ Γυμνασίου ([Κεφ. 1.2. Κοινωνικές ομάδες](#)) ή και στο ΣΕΠ ([Ενότητα 4^η: Αντιλήψεις για τους συνανθρώπους](#)). Επιπρόσθετα, αν διευρυνθεί με περισσότερες δραστηριότητες, μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο κάποιου Project Αγωγής Υγείας ή και κατά τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ο εκπαιδευτικός έχει την ευχέρεια να παρακάμψει κάποιες από τις προτεινόμενες δραστηριότητες του σεναρίου στην περίπτωση που επιθυμεί τη συντόμευσή του, εφόσον αυτό διαρθρώνεται σε τρεις φάσεις, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ανεξάρτητα ή και συνδυαστικά.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βέικου, Μ. «Κοινωνικό φύλο (Φύλο και Κοινωνιολογία)». Στο *Φυλοπαιδεία: Ηλεκτρονικό εγκυκλοπαιδικό λεξικό για θέματα φύλου*, Διατμηματικό Πρόγραμμα του ΕΚΠΑ για Θέματα Φύλλου και Ισότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ).

http://spiridopoulou.files.wordpress.com/2012/06/koinoniko_fylo.pdf

Blundell, S. 2004. *Γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα. Η θέση της γυναίκας στην τέχνη, στην κοινωνία, στη θρησκεία και στην οικογένεια*. Μτφρ. Λ. Ι. Χατζηφώτη. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Features*. London: Routledge.

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/>

Κανελόπουλος, Δ. 2010. «Κοινωνικές αναπαραστάσεις και στοιχεία λαϊκού πολιτισμού της Θεσσαλίας στο Συνταγματάρχη Λιάπκιν του Καραγάτση και στο Ζητιάνο του Καρκαβίτσα», *2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Νεοελληνικής Λογοτεχνίας «Μ. Καραγάτση»* με θέμα «Η Θεσσαλία του Μ. Καραγάτση», Λάρισα – Ραψάνη 19-20/06/2010, Νομαρχία Λάρισας – Δήμος Κάτω Ολύμπου – Σύνδεσμος Φιλολόγων Ν. Λάρισας.

Κλωστράκη, Γ. Α. *Η θέση της γυναίκας από την αρχαιότητα ως σήμερα. Διαμόρφωση στερεοτυπικών αντιλήψεων*. Εκπαιδευτικό σενάριο διδασκαλίας και μάθησης.

http://teachersaction.wikispaces.com/file/view/STEREOTYPA_%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91.pdf

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Κουτσογιάννης, Δ., Ακριτίδου, Μ. & Σ. Αντωνοπούλου. 2010. «Διαδραστικά συστήματα διδασκαλίας και η αξιοποίησή τους στα φιλολογικά μαθήματα». Στο *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και την εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Επιμορφωτικό Υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στα ΚΣΕ*. Κλάδος ΠΕ 02. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

<http://blogs.sch.gr/polharit/files/2011/11/diadrastikoipe02final-100913082431-phpapp01.pdf>

Kress, G. 2000. «Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον», *Γλωσσικός Υπολογιστής* 2, 111-124.

<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/glossika/kress/index.htm>

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold.

Κωνσταντίνου, Κ. 2012. *Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των φύλων I*. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου - Αγωγή Υγείας – Εκπαιδευτικό Υλικό - Υλικό Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων – Θεματική Ενότητα 3: Δημιουργία και βελτίωση κοινωνικού εαυτού.

http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/yliko_nap_thematiki_03.html

Ματσαγγούρας, Η. Γ. 2000. *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Middleton, Η. 2003. *Οι γυναίκες στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφρ. Σιδέρη Κ. Αθήνα: Σαββάλας.

Mossé, C. 2002. *Η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφρ. Α. Δ. Στεφάνης. Αθήνα: Παπαδήμας.

Νικολαΐδου, Σ. & Μ.-Τ. Γιακουμάτου. 2001. *Διαδίκτυο και Διδασκαλία. Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλολόγους*. Αθήνα: Κέδρος.

Σπυροπούλου – Παπαδημητρίου, Ζ. 2012. «Η διαχρονική ομορφιά και οι ανθρωπιστικές αξίες των μύθων». *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ)*, 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «*Παιδεία κάλλιστον εστί κτημα βροτοίς – Ανθρωπιστικές και θετικές επιστήμες: Θεωρία και Πράξη*», Αθήνα 5-7 Οκτωβρίου 2012.

Τσακανίκου, Π. 2011. «Τα βρέφη στην Κλασσική Αθήνα», *Μύρτις, Πρόσωπο με πρόσωπο με το παρελθόν*.

http://www.myrtis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=220&Itemid=247&lang=el

Τσάφος, Β. 2004. *Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και Γλώσσας. Για μια εναλλακτική μαθητεία στον αρχαίο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Χοντολίδου, Ε. 1999. «Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας», *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1, 115-117.

<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko1st/articles/>

[27/11/2013]